

شخصیت اخلاقی و سیاسی سردار سلیمانی در بیانات مقام معظم رهبری

نویسندگان		وابستگی سازمانی
سیده پروین محمدی زاویه *		دانش آموخته سطح دو، حوزه علمیه الزهرا (س)، خلخال، ایران
اطلاعات مقاله		چکیده
نوع مقاله	علمی پژوهشی	شهید سردار قاسم سلیمانی، قهرمانی ملی و مذهبی در جامعه انقلابی و اسلامی ایران بوده و نقشی ماندگار و تاثیرگذار در شکل‌گیری و حفظ و انتقال ارزشهای مذهبی و فرهنگی داشتند. از نظر مقام معظم رهبری راه و روش ایشان به نوعی مکتب مبدل گشته و می‌تواند الگوی نسل‌های آینده قرار گیرد. هدف پژوهش حاضر بیان «نظرات مقام معظم رهبری در مورد شخصیت اخلاقی و سیاسی سردار سلیمانی» می‌باشد که دستاوردهای حاصل از آن این است که مقام معظم رهبری شخصیت اجتماعی سردار سلیمانی را با اخلاص، شجاع و فداکار و خستگی ناپذیر برشمرده و در سیاست نیز شخصیت ایشان را مبارز طلب و انقلابی و مقاوم دانسته‌اند. این نکته شایان ذکر است که پژوهش حاضر به روش توصیفی تحلیلی و با جمع‌آوری اطلاعات از طریق کتابخانه‌ای تهیه و نگارش شده است. این تحلیل‌ها نشان می‌دهد که فرماندهی کل سپاه قدس، نمادی از وحدت میان علم و عمل بود. حضور فعال او در عرصه‌های مختلف منطقه‌ای، امنیت پایدار ایران را تضمین کرد. یاد و خاطره اش همواره زنده و الهام‌بخش جوانان انقلابی برای دفاع از ارزش‌های اسلامی و میهنی خواهد ماند.
صفحه	۱۱ - ۱۸	
دوره ۱، شماره ۴ (شماره پیاپی ۴)		
اطلاعات نویسنده مسئول		
نویسنده مسئول	سیده پروین محمدی زاویه	سردار سلیمانی، شخصیت اخلاقی، شخصیت سیاسی، مقام معظم رهبری
کد ارکید	-.....-.....	
تلفن	۰۹۱۹۰۱۲۴۸۸۲	
ایمیل	prym8799@gmail.com	
سابقه مقاله		
تاریخ دریافت	۱۴۰۵/۰۱/۰۷	
تاریخ ویرایش	۱۴۰۵/۰۱/۰۸	
تاریخ پذیرش	۱۴۰۵/۰۱/۲۰	
تاریخ انتشار	۱۴۰۵/۰۴/۰۱	
روش پژوهش	توصیفی تحلیلی	
واژگان کلیدی		
سردار سلیمانی، شخصیت اخلاقی، شخصیت سیاسی، مقام معظم رهبری		
توضیحات		
کلیه حقوق این مقاله متعلق به نویسندگان می‌باشد.		
خوانندگان این مجله، اجازه توزیع، ترکیب مجدد و تغییر جزئی را با ذکر منبع آن دارند.		
نحوه استناد	محمدی زاویه، سیده پروین (۱۴۰۵)، «شخصیت اخلاقی و سیاسی سردار سلیمانی در بیانات مقام معظم رهبری»،	
دهی	ماهنامه علمی فقه، حقوق و مطالعات اجتماعی، دوره ۱، شماره ۴، شماره پیاپی ۴، (تیر)، صفحات ۱۱ - ۱۸	

The Moral & Political Character of General Soleimani in the Statements of the Supreme Leader

Authors		Organizational Affiliation
Seyede Parvin Mohammadi Zaviyeh*		Level 2 graduate, Al-Zahra Seminary (S), Khalkhal, Iran
Article Information		Abstract
Article Type	Scientific Research	Martyr General Qassem Soleimani was a national and religious hero in the revolutionary and Islamic society of Iran and played a lasting and influential role in the formation, preservation, and transmission of religious and cultural values. In the view of the Supreme Leader, his path and method have become a kind of school and can be a model for future generations. The purpose of this study is to express the "views of the Supreme Leader on the moral and political character of General Soleimani", the achievements of which are that the Supreme Leader has described General Soleimani's social character as sincere, brave, selfless, and tireless, and in politics, he has also considered his character to be militant, revolutionary, and resistant. It is worth noting that the present study was prepared and written using a descriptive-analytical method and by collecting information through a library. These analyses show that the Quds Force Commandership was a symbol of unity between science and practice. His active presence in various regional arenas guaranteed Iran's sustainable security. His memory will always remain alive and inspire revolutionary youth to defend Islamic and patriotic values.
Pages	11 - 18	
Volume 1, Issue 4, Forth Consecutive Issue		
Corresponding Author's Info		
Corresponding Author's	Seyede Parvin Mohammadi Zaviyeh	
ORCID	0000-0000-0000-0000	
Tell	09190124882	
Email	pym8799@gmail.com	
Article History		
Received	2026/03/27	
Revised	2026/03/28	
Accepted	2026/04/09	
Published Online	2026/06/21	
Research Method	Descriptive Analytical	
Keywords		General Soleimani, Moral Figure, Political Figure, Supreme Leader
Description		
All rights to this article belong to the authors.		
Readers of this magazine are permitted to distribute, recombine, and modify the material with due acknowledgement of the source.		
How to Cite This Article	Mohammadi Zaviyeh, Seyede Parvin (2026), "The Moral & Political Character of General Soleimani in the Statements of the Supreme Leader", Monthly Scientific Journal of Jurisprudence, Law and Modern Social Studies, Volume 1, Issue 4, forth Consecutive Issue (June), pp. 11 – 18	

۱: مقدمه

شهید قاسم سلیمانی از جمله مبارزان و پاسداران انقلاب اسلامی بوده که در حفظ امنیت و انتقال ارزش های ملی و مذهبی جامعه اسلامی ایران نقش ویژه و ارزنده ای داشته است. ایشان در طی سال های متمادی در منصب خود تلاش های بسیاری نمودند و همگان ایشان را با رویی گشاده و نظمی بی نظیر دیده و یاد کرده اند. بخش عظیمی از موفقیت های سپاه قدس مرهون جسارت، قدرت و تدبیر ایشان است چراکه ایشان در مبارزه با داعش و دشمنان اسلام همیشه پیش گام بودند. مقام معظم رهبری به عنوان رهبر انقلاب اسلامی که سردار سلیمانی از ایشان به عنوان ولی فقیه خود، اطاعت می نمود. رهبر انقلاب فرمودند سردار شهید عزیز را با چشم یک مکتب، یک راه، یک مدرسه ای درس آموز نگاه کنیم. امروزه مکتب سلیمانی، مکتبی است که می تواند همه جوانان را به مکتبی دیگر تبدیل کند. بنابراین این پرسش مطرح می شود که در نظر مقام معظم رهبری، شخصیت اخلاقی و سیاسی سردار سلیمانی چگونه بوده است؟ پژوهش های بسیاری درباره راه و روش، مکتب و تلاش های سردار قاسم سلیمانی به نگارش درآمده است. از جمله مهم ترین آن ها پژوهشی با عنوان «نگاهی به ویژگی های سردار مکتب ساز حاج قاسم سلیمانی» از زهرا رضائیان است که در آن به ویژگی های شهید سلیمانی همچون ایمان، اخلاص، ساده زیستی و ... پرداختند. علاوه بر این پژوهش، مقاله ای با عنوان «شاخصه های مکتب شهید سلیمانی در اندیشه آیت الله العظمی خامنه ای (مدظله العالی)» چاپ شده توسط مجله بصیرت و تربیت اسلامی است. تنها یک پژوهش به ویژگی های شهید سلیمانی پرداخته و آن هم مقاله ای با عنوان «ویژگی های رفتاری، مکتبی و دستاوردهای سردار سلیمانی» از امید مهدیه بوده که در آن به ویژگی های مکتب ایشان و دستاوردهای ایشان پرداخته است. پرداختن به نظرات مقام معظم رهبری در مورد شخصیت ویژه سردار سلیمانی اهمیت تحقیق حاضر را نشان می دهد که پس از بیان مفاهیم، به ویژگی های مد نظر رهبری درباره ایشان در دو بخش شخصیت اخلاقی و سیاسی خواهیم پرداخت. این پژوهش به روش توصیفی تحلیلی و از طریق مطالعات کتابخانه ای به دست آمده و نگاشته شده است.

۲: مفهوم شناسی

در این بخش از پژوهش به مفهوم شناسی متغیرهای وابسته و مستقل پژوهش خواهیم پرداخت.

۱-۲: شخصیت

شخصیت از ریشه «شخص» و به معنای سجیه، منش، نهاد، عینیت، جوهر، طبع، تشخص و سرشت است. (دهخدا، ۱۴۰۰: ۱۲۸۷) شخصیت مجموعه ویژگی های جسمی تمایلات اخلاق حالات احساسات و افکار است که به صورت پایدار انسان وجود دارد و دیده می شود. (معین، ۱۴۰۰: ۲۰۳۲) شخصیت الگوی نسبتاً پایدار و ثابت رفتاری و هیجانی یک فرد است که ویژگی های نسبتاً پایدار را در برمی گیرد که با آن صفت می گویند. صفاتی مانند زود رنجی بودن شخصیت فرد را تشکیل می دهد. (کریمی، ۱۴۰۰: ۱۸۰) شخصیت اصطلاحی است که در روانشناسی بکار برده می شود و این واژه در زبان یونانی به معنای نقابی است که بازیگران برای خود انتخاب می کنند تا نقش یک شخصیت را بازی کنند؛ اما این معنا از شخصیت برابر با ساختار ظاهری است. اما آنچه امروز در عرف به عنوان معنای شخصیت در نظر گرفته می شود ویژگی های باطنی است. (شولتز، ۱۴۰۰: ۴۹۷) شخصیت از مهمترین مسائل در علم روانشناسی است که امروزه جایگاه مهمی دارد، چرا که موجب تفاوت انسان ها می شود. (شل جوان، ۱۴۰۰: ۴) بنابراین، شخصیت به معنای عادات و رفتاری است که در انسان شکل گرفته و ثابت شده است. از این رو، انسان با تغییر عادات و تهذیب نفس می تواند آن را به مرور و آهسته رشد داده و خود را در مسیر کمال هدایت نماید.

۲-۲: اخلاق

اخلاق نیز در اصل واژه ای عربی است و مفرد آن «خُلُق» و «خُلُق» و از ریشه «خلق» بوده و به معنای خصلت، خلق، خوی، داب، عادت و منش است. (دهخدا، ۱۴۰۰: ۵۲۵) اهل علم، اخلاق را در اصطلاح دانش بد و نیک خوی ها دانسته اند. علم اخلاق عبارتست از علم معاشرت با خلق و آن

از اقسام حکمت عملیه است و آنرا تهذیب اخلاق و حکمت خلقیه نیز نامند. (دهخدا، ۱۴۰۰: ۵۲۶) به بیان دیگر، علمی است که از انواع صفات خوب و بد بحث کرده، آنها را مورد شناسایی و تعریف و تبیین قرار داده، کیفیت اکتساب صفات خوب و فضایل را و نیز چگونگی زدودن صفات رذیله را بیان کرده است. (مصباح یزدی، ۱۴۰۰: ۱۹)

۲-۳: سیاست

سیاست در لغت به معنای تدبیر و اداره امور، حکومت داری و فن کشور داری (قیم، ۱۴۰۰: ۴۸۴) و همچنین به معنای متولی شدن برای کاری یا چیزی است آن گونه که مصلحت آن چیز است. (الحسینی الزینندی، ۱۴۰۰: ۱۵۷) سیاست در اصطلاح، به معنای مدیریت کلان دولت و راهبرد امور عمومی در جهت مصلحت جمعی و انتخاب روش‌های بهتر در اداره شئون کشور با علم اداره یک جامعه متشکل و یا هنر تمشیت امور مردم در رابطه با دولت است. (عمید زنجانی، ۱۴۰۰: ۷۶) همچنین در کتاب فرهنگ علوم سیاسی، سیاست به دو معنای عام و خاص تعبیر شده است. «سیاست در معنای خاص علم و هنر راهبردی یک دولت و در معنی عام هر نوع روش اداره یا بهبود امور شخصی یا اجتماعی است، تدابیری که حکومت به منظور اداره امور کشور اتخاذ می‌کند» (آقا بخشی و فشاری راد، ۱۴۰۰: ۴۵۴)

۳: زندگینامه سردار سلیمانی

شهید قاسم سلیمانی در بیستم اسفند ماه سال ۱۳۳۵ در روستای قنات ملک از توابع رابر کرمان متولد شد. ایشان از سنین جوانی به فعالیت‌های انقلابی مشغول بوده و پس از پیروزی انقلاب نیز به عضویت سپاه درآمده و در جبهه‌های نبرد به مبارزه پرداختند. پس از پایان جنگ تحمیلی سردار سلیمانی به کرمان بازگشت و با باندهای قاچاق موادمخدر در مرز ایران و افغانستان به مبارزه پرداخت. سردار سلیمانی در سال ۱۳۷۶ با حکم فرمانده معظم کل قوا پس از سردار احمد وحیدی، دومین فرمانده نیروی قدس سپاه پاسداران شد، در این مدت وی نقش کلیدی در خاورمیانه به ویژه در بیداری اسلامی در منطقه ایفا کرد. سال ۱۳۸۹ سردار سلیمانی از سوی آیت الله خامنه‌ای، فرمانده کل قوا با یک درجه ارتقا به درجه سرلشگری رسید، و رهبر انقلاب او را «شهید زنده» نامید. این شهید بزرگوار نقشی اساسی در تقویت گروه‌های مبارز فلسطین و نیروهای حزب الله لبنان داشت، و پیروزی این گروه‌ها در جنگ ۳۳ روزه و ۲۲ روزه غزه در مقابل رژیم صهیونیستی شاهی بر حضور و نقش آفرینی سردار سلیمانی است. از مهمترین فعالیت‌های سردار سلیمانی حضور در عراق و سوریه و نقش آفرینی غیرقابل انکار در پایان کار داعش در خاورمیانه است. سردار سلیمانی در مدت حضورش علیه داعش، در عراق و سوریه در آزادسازی مناطقی مانند «تکریت»، «جرف الصخر»، «موصل»، «سامرا» و «کربلا» از چنگ داعش، جلوگیری از سقوط اربیل و ... در عملیات «ام المعمارک» نقش محوری را ایفا کرد. ایشان در ۱۳ دی ماه ۱۳۹۸ به همراه ابومهدی المهندس، فرمانده حشدالشعبی عراق، توسط نیروهای آمریکایی در بغداد به شهادت رسید.

۴: نظرات رهبری درباره شخصیت اخلاقی و سیاسی سردار سلیمانی

مقام معظم رهبری به عنوان رهبر انقلاب و فرمانده کل قوا، سخنانی را در دیدار با خانواده و مجالس بزرگداشت سردار سلیمانی در تعریف از شایستگی، ارزش و شخصیت ایشان مطرح نمودند که پرداختن به آن‌ها موجب تحلیل و تبیین شخصیت اجتماعی و سیاسی سردار سلیمانی خواهد شد. از این رو در ادامه به بیان اجمالی ویژگی‌های ایشان خواهیم پرداخت.

۴-۱: شخصیت اجتماعی سردار سلیمانی

شخصیت اجتماعی به معنای اعمال، رفتار و کردار ایشان در برخورد با خانواده و مردم است که در جامعه با آنان مواجه می‌شود. از این رو، رهبر معظم انقلاب ویژگی‌هایی از ایشان در نقل قول‌هایی از رفتارشان و خطراتی که از ایشان داشته و شنیده‌اند، بیان نمودند.

۴-۱-۱: خستگی ناپذیر بودن

از جمله ویژگی های ایشان که در معاشرت با دیگران و در اجتماع نیز کاملاً مشهود بوده، خستگی ناپذیری ایشان در تلاش و کوشش روزانه ایشان است. رهبر معظم انقلاب در دیدار با خانواده ایشان چنین فرمودند: «آنگونه که ما از نزدیک کار او را دیدیم، واقعاً مظهر تلاش بود؛ کار خستگی ناپذیر؛ خستگی ناپذیر. گاهی اوقات که مثلاً به یک کشوری می رفت، برمی گشت و برای ما گزارش می فرستاد، من وقتی می خواندم این گزارش را، حیرت می کردم از حجم کار عظیمی که در این مثلاً چند روز اتفاق افتاده. من از تعدادی از این گزارشها یک نسخه برداشته ام برای نگهداری پیش خودم؛ روی آن هم نوشته ام که این را من نگه می دارم برای اینکه در آینده دیده بشود، معلوم بشود که این مرد چقدر کار انجام می داده. الان چند نسخه (دو سه گزارش را) از این قبیل دارم.» (بیانات قائد شهید حضرت آیت الله العظمی امام خامنه ای رضوان الله علیه، ۱۴۰۰) تلاش ها و خستگی ناپذیری سردار سلیمانی در تمامی عملیات برای تمامی همزمان ایشان نیز موجب تعجب و تحسین بود. از این رو ایشان را به این خصیصه در محیط های اجتماعی می شناختند و همچنان از آن یاد می کنند. چنین است که رهبر نیز به این ویژگی ایشان اشاره نمودند.

۴-۱-۲: اخلاص

یکی دیگر از ویژگی های شخصیت ایشان در ابعاد اجتماع و معاشرت با دیگران که مورد تحسین و نگاه ویژه خداوند به او شده است و رهبری نیز به آن اشاره نمودند، اخلاص ایشان در همه اعمال و نیات بوده است. رهبر انقلاب در توصیف اخلاص و تاثیر آن در شخصیت اجتماعی ایشان چنین فرمودند: «مردم قدر سردار شهید قاسم سلیمانی را دانستند و این ناشی از اخلاص است. یک اخلاص بزرگی در آن مرد وجود داشت.» (بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۹۸) ایشان، شهید سلیمانی به دور از هر گونه خودنمایی، تظاهر و ریا می دانند و فرمودند: «شهید سلیمانی اهل معنویت و اخلاص و آخرت جویی بود و اهل تظاهر نبود.» (بیانات قائد شهید حضرت آیت الله العظمی امام خامنه ای رضوان الله علیه، ۱۳۹۹) مقام معظم رهبری چنین خصیصه ای را در شهید سلیمانی ناشی از ایمان و اعتقادات ایشان دانسته و چنین اظهار نمودند: «شخصیت های ایمانی وقتی که ایمان را با عمل صالح همراه کنند، وقتی حرکت جهادی بکنند، محصولش می شود شخصیتی مثل شهید سلیمانی که حتی دشمنانش او را تحسین می کنند.» (بیانات قائد شهید حضرت آیت الله العظمی امام خامنه ای رضوان الله علیه، ۱۳۹۸) مقام معظم رهبری اخلاص در کار را سبب برکت در امور دانسته و درباره شخصیت سردار سلیمانی چنین گفتند: «اینکه می بینید کار برکت پیدا میکند، به خاطر اخلاص است. اخلاص سردار سلیمانی را از کجا می شود فهمید؟ از اینجایی که اصلاً دنبال دیده شدن نبود؛ یک ذرّای هم از دیده شدن فرار می کرد. او از دیده شدن فرار می کرد، حالا جوری شده که همه ی دنیا دارند او را می بینند؛ همه ی دنیا دارند او را می بینند. کار را برای خدا می کرد، تظاهر نداشت، لاف زنی نداشت؛ اولین پاداش دنیا بی ای که خدای متعال به این اخلاص او داد، همین تشییع ده ها میلیونی بود. این تشییع، اولین جزای اخلاص او در دنیا بود؛ حالا جزای آخرت که به جای خود محفوظ؛ این رواج اسم شهید سلیمانی و رواج شخصیت او، یاد او و نام او در دنیا، جزای دنیوی او بود. در این دو سال هزاران هزار بار نام شهید سلیمانی بر زبان افراد، بر قلم افراد جاری شده. امسال هم مردم به طور خودجوش دارند بزرگداشت درست میکنند - که گفتم به آن بر می گردم - این بر اثر اخلاص این عزیز است.» (بیانات قائد شهید حضرت آیت الله العظمی امام خامنه ای رضوان الله علیه، ۱۴۰۰) با توجه به بیانات رهبری، این گونه می توان نتیجه گرفت که سردار سلیمانی به واسطه اخلاصی که در نیات و اعمال خود داشت موفق بوده و خداوند نیز اجر چنین اخلاصی را با محبوبیت میان مردم و شهادتشان داده است. بنابراین، اخلاص نیز ویژگی مهمی در شخصیت والای سردار بوده است.

۴-۱-۳: شجاعت و فداکاری

یکی دیگر از ویژگی های شخصیت اجتماعی شهید قاسم سلیمانی، شجاعت و فداکاری ایشان در موضوعات مختلف زندگی است. مقام معظم رهبری در توصیف شجاعت سردار ایشان، را شخصی با شجاعت و تدبیر دانسته و چنین فرمودند: «شجاعت؛ یعنی کاری که معمولی نیست و

احتیاج به شجاعت دارد، احتیاج به شهامت دارد؛ و متکی به عقلانیت؛ شجاعت، هم عقلانیت؛ هر دو در حدّ تحسین برانگیز با تدبیر است. او هم دشمن را درست می‌شناخت، هم ابزارهای دشمن را هم می‌دانست؛ یعنی این جور نبود که شهید سلیمانی نداند امکانات دشمن که می‌شود از آن امکانات استفاده کند و ضربه بزند چیست. امکانات دشمن را هم کاملاً می‌شناخت اما در عین حال با کمال شهامت و قدرت وارد میدان می‌شد. از دشمن بیم نداشت و راه کار را با تدبیر انتخاب می‌کرد. **(بیانات قائد شهید حضرت آیت الله العظمی امام خامنه ای رضوان الله علیه، ۱۳۹۸)**

امام خامنه ای در بیان دیگر خود درباره سردار سلیمانی فرمودند: «من در جمع بعضی از مسئولین سطح بالای کشور که خود شهید هم بود - هم در حضور خودش، هم در غیاب خودش - چند بار این حرف را زدم که کار را با تدبیر انجام می‌داد. شجاعتش یک جور بود، که قضا و کارهای شجاعانه‌ی او حالا می‌بینم سر زبانها است.» **(بیانات قائد شهید حضرت آیت الله العظمی امام خامنه ای رضوان الله علیه، ۱۳۹۸)** با توجه به آنکه رهبری در طول زندگانی سردار سلیمانی به ایشان توجه ویژه داشتند، فعالیت‌های ایشان را زیر نظر داشته و فرمودند: «او در یک سخنرانی گفته بود که کسی که شهید زندگی کند، شهید می‌شود؛ و آن جور زندگی کرد؛ واقعاً شهید زندگی کرد؛ شهیدانه زندگی کرد. برخی از خصوصیات اخلاقی شهید هم [قابل توجه است].» **(بیانات قائد شهید حضرت آیت الله العظمی امام خامنه ای رضوان الله علیه، ۱۳۹۸)** مقام معظم رهبری در بیانات خود اشاره به خاطره‌ای شنیده شده و چاپ شده کرده و بیان کردند: «کتابی را دارم می‌خوانم در همین شرح وضع اخلاقی و زندگی شهید - «سلیمانی‌ای که من می‌شناسم»؛ **(بیانات قائد شهید حضرت آیت الله العظمی امام خامنه ای رضوان الله علیه، ۱۳۹۸)** به نظرم یک چنین عنوانی [دارد] که یک چیزهای جالبی آنجا هست. از قول یکی از دوستان قدیمی ایشان نوشته که نوه‌ی یکی از دوستان شهیدش را می‌خواستند عمل جراحی کنند، رفت داخل بیمارستان و ایستاد تا عمل تمام بشود. مادر آن بچه گفت که خب حاج آقا عمل تمام شد، دیگر بروید به کارتان برسید؛ گفت نه، پدر تو - یعنی پدر بزرگ این بچه - به جای من رفت شهید شد، من هم حالا به جای او اینجا می‌ایستم؛ ایستاد تا بچه به هوش آمد، خاطرش که جمع شد، بعد رفت. رفتارش با خانواده‌ی شهید این جور است، رفتارش با اشرار و با مفسدین هم آن جور است؛ در بیرون کشور یک جور، **(بیانات قائد شهید حضرت آیت الله العظمی امام خامنه ای رضوان الله علیه، ۱۳۹۸)** در داخل کشور یک جور، در جنوب کرمان و آن منطقه‌ی جیرفت و آن کارهایی که آن سالها انجام داد یک جور. آن قدرتی که نشان می‌داد و حرکت قاطع و پُرسدنی که انجام می‌داد، جوری بود که وقتی به یک جایی وارد می‌شد و می‌فهمیدند که آمده، خود ورود او روحیه‌های دشمن را ضایع می‌کرد، زایل می‌کرد.» **(بیانات قائد شهید حضرت آیت الله العظمی امام خامنه ای رضوان الله علیه، ۱۳۹۸)** مقام معظم رهبری به عنوان فرمانده کل قوا، شخصیت سردار را همراه با روحیه فداکاری برای همه انسان‌های مظلوم میدانند و در خطاب خود بیان کردند: «ایشان روحیه‌ی فداکاری و نوع دوستی داشت، یعنی برایش این ملت و آن ملت و مانند اینها مطرح نبود؛ نوع دوست بود، واقعاً حالت فداکاری برای همه داشت.» **(بیانات قائد شهید حضرت آیت الله العظمی امام خامنه ای رضوان الله علیه، ۱۳۹۹)** بنابراین، مقام معظم رهبری شجاعت و فداکاری را در شخصیت اجتماعی سردار سلیمانی بارز دانسته و آن را سرمشقی برای همه انسان‌های با ایمان و اخلاق می‌دانند چرا که چنین ویژگی‌هایی از ایمان و توکل به خداوند نشأت می‌گیرد.

۴-۲: نظرات رهبری درباره شخصیت سیاسی سردار سلیمانی

یکی دیگر از ابعاد شخصیت هر انسانی، شخصیت سیاسی اوست. در ادامه نیز به بیانات رهبری درباره ویژگی‌های شخصیت سیاسی سردار سلیمانی پرداخته می‌شود، زیرا شناخت چنین ویژگی‌هایی از شخصیت ایشان منجر به پرورش نسل آینده خواهد شد.

۴-۲-۱: مبارز و مقاوم

مقاومت و جهاد و مبارزه از جمله ویژگی‌هایی که در بیانات مقام معظم رهبری درباره شخصیت سیاسی سردار سلیمانی ذکر شده است. حضرت خامنه‌ای در بیانات خود ایشان را از جمله قهرمانانی دانسته که دارای شجاعت و روحیه‌ی مقاومت بود. **(بیانات قائد شهید حضرت آیت الله العظمی امام خامنه ای رضوان الله علیه، ۱۳۹۹)** در ادامه نیز فرمودند: «شهید سلیمانی نرم‌افزار مقاومت و الگوی مبارزه را به ملت‌ها تعلیم کرد. ایشان با حرکات خود و بالاخره با شهادت خود اسم رمز برانگیختگی و بسیج مقاومت در دنیای اسلام شد.» **(بیانات قائد شهید حضرت آیت الله العظمی**

امام خامنه ای رضوان الله علیه، ۱۳۹۹ مقام معظم رهبری پس از شهادت سردار اظهار داشتند که آمریکایی ها سرشناس ترین و قوی ترین فرمانده مبارز با تروریسم را ترور کردند و به شهادت رساندند. **(بیانات قائد شهید حضرت آیت الله العظمی امام خامنه ای رضوان الله علیه، ۱۳۹۸)** رهبر انقلاب ایشان را در مسیر رضایت الهی معرفی نمودند و فرمودند که شهادت پاداش تلاش بی‌وقفه‌ی او در همه‌ی این سالیان بود. **(بیانات قائد شهید حضرت آیت الله العظمی امام خامنه ای رضوان الله علیه، ۱۳۹۸)** رهبر درباره شخصیت سیاسی و مبارزگی ایشان فرمودند: «این شهید عزیز ما هم دل و جگر داشت به دهان خطر میرفت و ابا نداشت؛ هم با تدبیر بود؛ منطق داشت برای کارهایش. این شجاعت و تدبیر توأمان، فقط در میدان نظامی هم نبود، در میدان سیاست هم همین جور بود. مراقب بود که به کسی تعدی و ظلم نشود. به دهان خطر می‌رفت اما جان دیگران را تا می‌توانست حفظ می‌کرد.» **(بیانات قائد شهید حضرت آیت الله العظمی امام خامنه ای رضوان الله علیه، ۱۳۹۸)** رهبری در موقعیت دیگری حاج قاسم را در معرض شهادت دانسته و فرمودند: «این بار اول نبود، ولی در راه خدا و انجام وظیفه و جهاد فی سبیل الله از هیچ چیز پروا نداشت؛ نه از دشمن پروا داشت، نه از حرف این و آن پروا داشت، نه از تحمل زحمت پروا داشت.» **(بیانات قائد شهید حضرت آیت الله العظمی امام خامنه ای رضوان الله علیه، ۱۳۹۸)** بنابراین، از نظر رهبری شهید سلیمانی دارای روحیه‌ای مبارز طلب و جهادگر بودند که در راه خدا از هیچ تلاشی دریغ نکرده و در تمامی روزهای زندگی خود مقاومت را سرلوحه قرار دادند.

۴-۲-۲: انقلابی گری

یکی از ویژگی های شخصیت سیاسی و در امور محوله بر دوششان، دارا بودن روحیه انقلابی ایشان بود. ایشان در همه زمینه ها سعی در اصلاح و رشد فہنگی و معنوی کشور خود را داشتند. رهبر انقلاب درباره انقلابی بودن ایشان بیانات متعددی داشتند از جمله سخن ایشان این است که «شهید سلیمانی قهرمان ملت ایران است، به خاطر اینکه ملت ایران داشته‌های فرهنگی و معنوی و انقلابی و ارزشهای خودش را در او متبلور و مجسم دید.» **(بیانات قائد شهید حضرت آیت الله العظمی امام خامنه ای رضوان الله علیه، ۱۳۹۹)** مقام معظم رهبری ایشان را چنین توصیف نمودند: «آن مردی که می‌رود جلوی دشمن و واهمه نمی‌کند و در همه‌ی میدانها نه خستگی می‌فهمد، نه سرما می‌فهمد، نه گرما می‌فهمد، این اگر چنانچه در درون خودش در آن جهاد اکبر پیروز نشده بود، این جور نمی‌توانست جلوی دشمن برود.» **(بیانات قائد شهید حضرت آیت الله العظمی امام خامنه ای رضوان الله علیه، ۱۳۹۸)** رهبر انقلاب ایشان را ذیل هیچ یک از گروه های سیاسی در نظر نداشته و درباره خط فکری او چنین فرمودند: «او در مسائل داخل کشور اهل حزب و جناح و مانند اینها نبود، لکن بشدت انقلابی بود. انقلاب و انقلابیگری خط قرمز قطعی او بود؛ ذوب در انقلاب و پایبند به خط مبارک و نورانی امام راحل (رضوان الله علیه) بود.» **(بیانات قائد شهید حضرت آیت الله العظمی امام خامنه ای رضوان الله علیه، ۱۳۹۸)** رهبر انقلاب سردار سلیمانی را وفادار به انقلاب معرفی نمودند و خاطر نشان کردند که: «حاج قاسم با همه‌ی وجود به اسلام و انقلاب وفادار ماند؛ به عهدی که با خدا و با امام بسته بود وفادار ماند؛ به وظیفه‌ای که در قبال ملت ایران داشت و در قبال امت اسلامی داشت، با کمال دقت در عمل و با همه‌ی وجود وفادار ماند؛ هم وظیفه در قبال ملت ایران، هم وظیفه در قبال امت اسلامی.» **(بیانات قائد شهید حضرت آیت الله العظمی امام خامنه ای رضوان الله علیه، ۱۴۰۰)** بنابراین، از نظر مقام معظم رهبری سردار سلیمانی، دارای روحیه‌ای انقلابی بوده و به همین دلیل نیز پس از گذشت سالیان طولانی مانند برخی از فراموش کاران و سواستفاده گران نبوده و به آرمان های امام راحل وفادار ماند.

۵: نتیجه گیری

با توجه به آنچه بیان شد، ویژگی های اخلاقی، احساسی و افکار نسبتا پایدار در انسان را شخصیت مینامند که هر فرد می‌تواند در محیط ها و زمینه های گوناگونی شخصیت منحصر به فرد خود را داشته باشد. از آن جا که شهید سلیمانی از فرماندهان بلند مرتبه در سپاه قدس پاسداران بوده و با توجه به رشادت های ایشان در حال حاضر تبدیل به شخصیتی قهرمانی و ملی شدند، بررسی شخصیت اجتماعی و سیاسی ایشان می‌تواند الگویی برای تمامی انسان های جامعه اسلامی خصوصاً نسل های آینده باشد. دقت در ویژگی های مذکور در بیانات مقام معظم رهبری به عنوان ولی فقیه و فرمانده کل قوا، درباره ویژگی های شخصیت سردار سلیمانی از اهمیت بسیاری برخوردار است. از این رو در این پژوهش به بررسی

نظرات مقام معظم رهبری درباره شخصیت ایشان پرداخته و به این موارد دست یافتیم که ایشان دارای شخصیتی خستگی ناپذیر، شجاع و فداکار همراه با اخلاص در نیات و اعمال بودند. بدین جهت خداوند متعال نیز توفیقات روزافزونی برای ایشان تقدیر نموده و ایشان را به درجه شهادت نائل کرد. علاوه بر ویژگی های شخصیت اجتماعی ایشان، ایشان دارای صفاتی نظیر انقلابی بودن، مبارز و مجاهد بودن، مقاومت در برابر ظلم را در شخصیت سیاسی خود به همراه داشتند.

منابع

- ۱) آقا بخشی، علی اکبر؛ افشاری راد، مینو (۱۳۷۹)، «فرهنگ علوم سیاسی»، چاپ اول، تهران: نشر چاپار
- ۲) بیانات قائد شهید حضرت آیت الله العظمی امام خامنه ای (رضوان الله علیه)
- ۳) الحسینی زبیدی، محمد مرتضی (۱۳۹۶)، «تاج العروس من جواهر القاموس»، تحقیق: محمد طناحی، جلد شانزده، بیروت: نشر دارالهدایه
- ۴) دهخدا، علی اکبر (۱۳۷۲)، «لغتنامه دهخدا»، چاپ و انتشارات دانشگاه تهران
- ۵) شولتز، دوان پی (۱۳۹۲)، «نظریه های شخصیت شولتز»، ترجمه: یحیی سید محمدی، چاپ چهل و پنجم، تهران: ارسباران
- ۶) شیرازی، علی (۱۴۰۰)، «حاج قاسمی که من می شناسم»، تهران: انتشارات خط مقدم
- ۷) عمید زنجانی، عباسعلی (۱۳۹۰)، «مبانی اندیشه سیاسی در اسلام»، چاپ هشتم، تهران: نشر پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
- ۸) قیم، عبدالنبی (۱۳۸۸)، «فرهنگ معاصر میانه»، چاپ دوم، تهران: نشر فرهنگ معاصر
- ۹) کریمی، یوسف (۱۳۸۰)، «روانشناسی شخصیت»، چاپ اول، تهران: انتشارات روان
- ۱۰) مصباح یزدی، محمدتقی (۱۳۹۴)، «فلسفه اخلاق»، چاپ سوم، قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)
- ۱۱) معین، محمد (۱۳۸۶)، «فرهنگ نامه»، تهران: انتشارات زرین